

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 383/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED], právne zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Petejovou, Hlavná 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 97/2009 vrátane obdobia konania vedeného pod sp. zn. 1 C 355/2002 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 25. júna 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľiek vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 97/2009 vrátane obdobia konania vedeného pod sp. zn. 1 C 355/2002 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti požadovali uloženie príkazu okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a tiež priznanie finančného zadosťučinenia každej zo sťažovateľiek v sume po 2 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky sú v napadnutom konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia v procesnom postavení žalobkýň. Žaloba sťažovateľiek bola okresnému súdu doručená 30. apríla 2002 (pôvodná sp. zn. 1 C 355/2002). Napadnuté konanie bolo v časti zaplataenia úrokov z omeškania prevyšujúcich sadzbu 17,6 % ročne na podklade späťvzatia zastavené. Vo zvyšnej časti bol uplatnený nárok vylúčený na samostatné konanie (sp. zn. 2 C 97/2009).

II. Argumentácia sťažovateľiek

3. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú extrémne prieťahy v napadnutom konaní a tvrdia, že „*konanie nie je vo všetkých uplatnených nárokoch právoplatne skončené, čím trvá stav právnej neistoty*“.

Podstatu viac ako 19-ročnej dĺžky konania sťažovateľky vidia v opakovaných dlhých obdobiach procesnej nečinnosti okresného súdu a tiež v „*neproduktívnych*“ procesných úkonoch. Sťažovateľky zároveň zdôraznili, že už v čase podania žaloby boli starobnými dôchodkyňami, a preto splnili podmienky pre aplikáciu tzv. osobitnej rýchlosti v konaní podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Pokiaľ ide o posúdenie zložitosti veci uviedli, že konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov a ani skutkový stav v ich prípade nemožno považovať za zložitý. Napokon sťažovateľky argumentovali aj tým, že opakovane upozorňovali okresný súd na neprimeranú dĺžku konania a žiadali o jeho plynulý priebeh. Uviedli, že svojím správaním prieťahy v konaní nezavinili, keďže na výzvy okresného súdu reagovali včas, predložili dostatočné množstvo dôkazov, ktoré boli príslušným súdom vykonané, a napokon nebolo proti nim uplatnené žiadne poriadkové opatrenie.

4. Požiadavku priznania finančného zadosťučinenia sťažovateľky odôvodnili samotnou dĺžkou konania a aj tým, že prebiehajúcim súdnym konaním „*boli a sú*“ zaťažované fyzicky i psychicky.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú porušenie práv garantovaných v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým konaním okresného súdu, ktorého následkom pretrváva stav právnej neistoty, keďže v rámci súdneho konania nebolo rozhodnuté o všetkých nárokoch.

6. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na konajúcom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 247/2021).

7. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (napr. I. ÚS 358/2019, I. ÚS 85/2021).

8. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom č. k. 2 C 97/2009 z 11. marca 2020 tak, že sťažovateľkám čiastočne vyhovel (výroky I – III), v časti žalobu zamietol (výrok IV) a zároveň priznal sťažovateľkám nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok V). Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť 16. mája 2020 okrem výroku o trovách konania. Výrok o priznaní nároku na náhradu trov konania napadla žalovaná strana. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 7 Co 32/2020 z 20. júla 2020 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania a tiež priznal sťažovateľkám náhradu trov odvolacieho konania. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 27. augusta 2020.

Telefonickým dopytom ústavný súd zároveň zistil, že vyšší súdny úradník okresného súdu rozhodol o celkovej sume náhrady trov konania 20. apríla 2021. Proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka bola podaná sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd 9. júna 2021.

9. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

10. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02, II. ÚS 240/2010), podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné prietahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa postup dotknutého súdu

nemusi vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00, II. ÚS 292/2013, I. ÚS 134/2019).

11. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06) a že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 149/02, III. ÚS 92/03, II. ÚS 118/2014). Na kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania (rovnaké závery ústavný súd vyslovil taktiež napr. v I. ÚS 19/00, I. ÚS 57/01 alebo III. ÚS 199/02).

12. V tejto súvislosti ústavný súd, prihliadajúc na judikatúru ESLP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP okrem iného konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote, považuje za preukázané, že postup okresného súdu v napadnutom konaní sa zjavne nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Obdobie od 27. augusta 2020, keď uznesenie krajského súdu o náhrade trov konania nadobudlo právoplatnosť, do 20. apríla 2021 (a následne po podaní sťažnosti do 9. júna 2021), ktoré tento súd potreboval na rozhodnutie o výške náhrady trov konania, hoci nebolo krátke, nemožno považovať za porušenie práv sťažovateľiek garantovaných v citovanom článku ústavy a dohovoru.

13. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti a v súlade s doterajšou rozhodovacou činnosťou ústavného súdu preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľiek zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu